

BA Keramik KHiO 2022

Late bloomer
Nora Kielland

Like fort som ribbena ekspanderer når luften fyller lungene, drømmer jeg om at leiren skal vokse når jeg bygger med hendene. Det er en dissonans mellom hva jeg vil og hva leiren kan, på samme måte som at det er en dissonans mellom min kropp og mitt bevegelsesrepertoar. Friksjonen mellom meg og materialet tvinger meg til å lete etter alternative løsninger. Jeg undersøker leire som fundament for noe som ikke er bestemt.

Råbrente leirepølser med skålformede hoder vokser ut av en industrielt bearbeidet klump med lufttørket leire. Lange stilker i hønsenetting, teip og gipsbandasje holdes oppe av en håndbygget fot i råbrent keramikk. To fotografier svever i hver sin ramme - hengt på veggen i et par. Glaserte turkise skålformede objekter med håndtak hviler i store runde fat.

Hva er denne samlingen av gjenstander som minner om noe men som du likevel ikke gjenkjenner? Er det verktøy, beholdere, et portrett, et landskap, en handling, et øyeblikk? Kanskje er det noe som er laget av et menneske som i et lite øyeblikk har vært frigjort for selvkritikk og selvvurdering?

Late bloomer

Før var ting enten svart eller hvitt. Muligheten til å kunne sette to streker under svaret gjorde at jeg valgte å studere økonomi. Halvveis i en bachelor er det likevel piler som peker mot det mer undrende og abstrakte. Som valgfag på universitetet melder jeg meg opp til ukentlige tegneklasser, og gradvis bruker jeg mer tid på akt enn på grafer. Jeg er alltid to skritt foran. Aldri her og nå. For å få fast jobb etter studiene må jeg bygge en spennende CV. Lang historie kort får jeg sommerjobb på galleri Peder Lund i Oslo.

Hos Peder Lund blir jeg presentert en helt ny verden, bransje og kunst med stor K. Jeg ser ting jeg aldri hatt sett før og pigger navn på kunstnere jeg aldri har hørt om. Franz West, André Kertész, Constantin Brâncuși, Louise Bourgeois, Diane Arbus m.fl. På bakrommet i galleriet ligger det stabler av malerier av Howard Hodgkin fra en tidligere utstilling. Jeg har aldri før sett noe tilsvarende. Hodgkin's arbeider brøt med mine forventninger til hva et maleri kunne være - han malte utover lerretet og videre ut på rammen. Sett tilbake er jeg sikker på at dette var øyeblikket min interesse for maleri ble tent.

Det er noen ganger i livet man opplever eller lærer noe nytt, som gjør at det etterpå er vanskelig å forestille hvordan man levde før. Ikke på en slik måte at livet har endret retning, men at det har åpnet seg noen dører som skjulte nye måter å se og tenke på - og at disse dørene ikke kan lukkes igjen. Hendelser som står så sterkt at de påvirker deg resten av livet.

Bram Bogart, White Plane White, 1974, Mixed media, 204×279×15 cm, Tate Modern

Ukjente likninger

Slik står Bram Bogarts ”White plane white” fra 1974 på Tate Modern i London. Det er et før, og det er et etter. Det kan virke enkelt, men før denne dagen ante jeg ikke at et enormt rektangulært kunstverk i gips kunne være et maleri. Bogart så maling som et tredimensjonalt materiale - en helt ny tanke for meg. Bogart fortsetter å inspirere meg den dag i dag, fordi på samme måte som han utfordret meg på hva jeg tenkte maleri var, slik prøver jeg å utfordre meg selv i hvordan jeg jobber med kunst. Som en arbeidsprosess kan man ved å endre definisjonene på hva noe er, skape rom til å søke etter nye svar. Ikke for å sette to streker under svaret, men for å gi alternative definisjoner i en likning med flere ukjente. Hvis maling er tredimensjonalt, hvilke andre svar finnes det i tillegg til Bogarts? Og hva kunne et svar ha

vært hvis en definisjon lød; leire er farge? Eller farge er form? Eller maleri er noe som er utsatt for en temperatur over 950 °C?

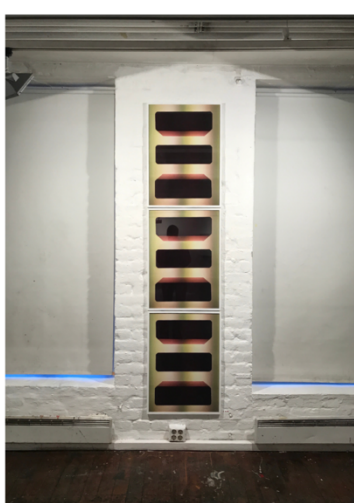
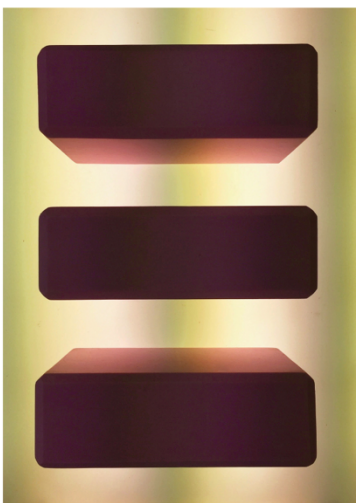
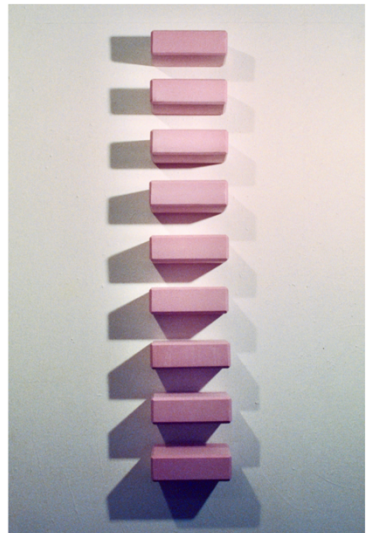
Når jeg ser kunst er jeg opptatt av materialitet og teknikk. Jeg blir ofte stående å fundere på hvordan noe er laget. Spesielt sterk har denne nysgjerrigheten vært i møte med kunst som operer i grenseland mellom ulike genre, og kanskje også i grenseland mellom figurasjon og abstraksjon. Jeg kan tenke *skulle ønske det var meg som hadde laget dette* når jeg ser kunst som beveger meg. Ikke på en måte at jeg kjenner avmakt, men som en drivkraft for å selv prøve å utfordre noen satte rammer. Jeg forsker frem min egen metode, fremfor å oppsøke kunnskap om hvordan noe er laget. Mine referanser er ofte visuelle og begrenser seg ikke bare til kunst.

For å sette i gang hendene og tankene er det derfor viktig for meg å se ting. Jeg føler meg som en sanselig svamp og en forvirret estetiker. Jeg inspireres av det naturlige, overmøblerte og konkrete men også det rene, strippede og abstrakte. Fra nederlandske 1600-talls stillebenmaleri med kokt hummer, til den norske kunstneren Janine Magelsen's relieffer og tegninger.

Luft i lungene

Etter økonomistudiene får jeg fulltidsjobb som regnskapsmedarbeider men får ikke puste. Jeg tenker på kunst hele tiden; på tegneklassene i Paris og kunsten jeg så hos Peder Lund. Det er som en besettelse. Jeg vil skape, ikke kalkulere. Jeg vil undre, ikke konkludere. Jeg sier opp jobben og begynner på Strykejernet Kunstskole. Jeg blir utfordret med tilsynelatende umulige oppgaver, filosofiske spørsmål og en ny måte å tenke på. *Lag noe som tar plass! Lag noe som ikke hører sammen med noe. Ta mest mulig oppmerksomhet med fire streker på et hvitt ark. Rytme er samspillet mellom form og fravær.*

Jeg maler med gips. Smelter gummi i mikrobølgeovnen. Lager relieff i voks. Støper metall. Fotograferer leire. En interesse for flate, form og det i mellom begynner å utvikle seg. Etterhvert ser jeg sporet av noen tendenser i eget arbeid og jeg utvikler et nytt vokabular: Kroppens fysikk. Gester. Spor av bevegelse. Rygg som reisverk. Tilstedeværelse og fravær. Vekt. Rytme. Relieff. Byggeklosser. Serier. Oversettelse. Materiale. Jeg forstår gradvis at videre studier på KHiO er innen rekkevidde. Påfølgende høst er jeg i gang med en ny bachelor.

Utvalg av arbeider fra Strykejernet: 2016-2018

Ny vår

Tidlig i studiene får vi som oppgave å velge et objekt fra samlingen til Kulturhistorisk Museum og omskrive det; gjøre det aktuelt. En pre-historisk krukke fra Peru, arkivert, fotografert og presentert digitalt, blir gjennom meg til en skulpturell flate, til en tredimensjonal form og en serie analoge fotografier som presenteres sammen. Oppgaven representerer et viktig vendepunkt i min praksis. *Parafrase* blir mitt ord og redskap. Inntrykk, kunstnere og prosjekter er med på å skape rom for produksjon, tolkning og diskusjon. Ved å legge til rette for at det som er, er utgangspunkt for noe som skal bli, beholder jeg driv og nysgjerrighet.

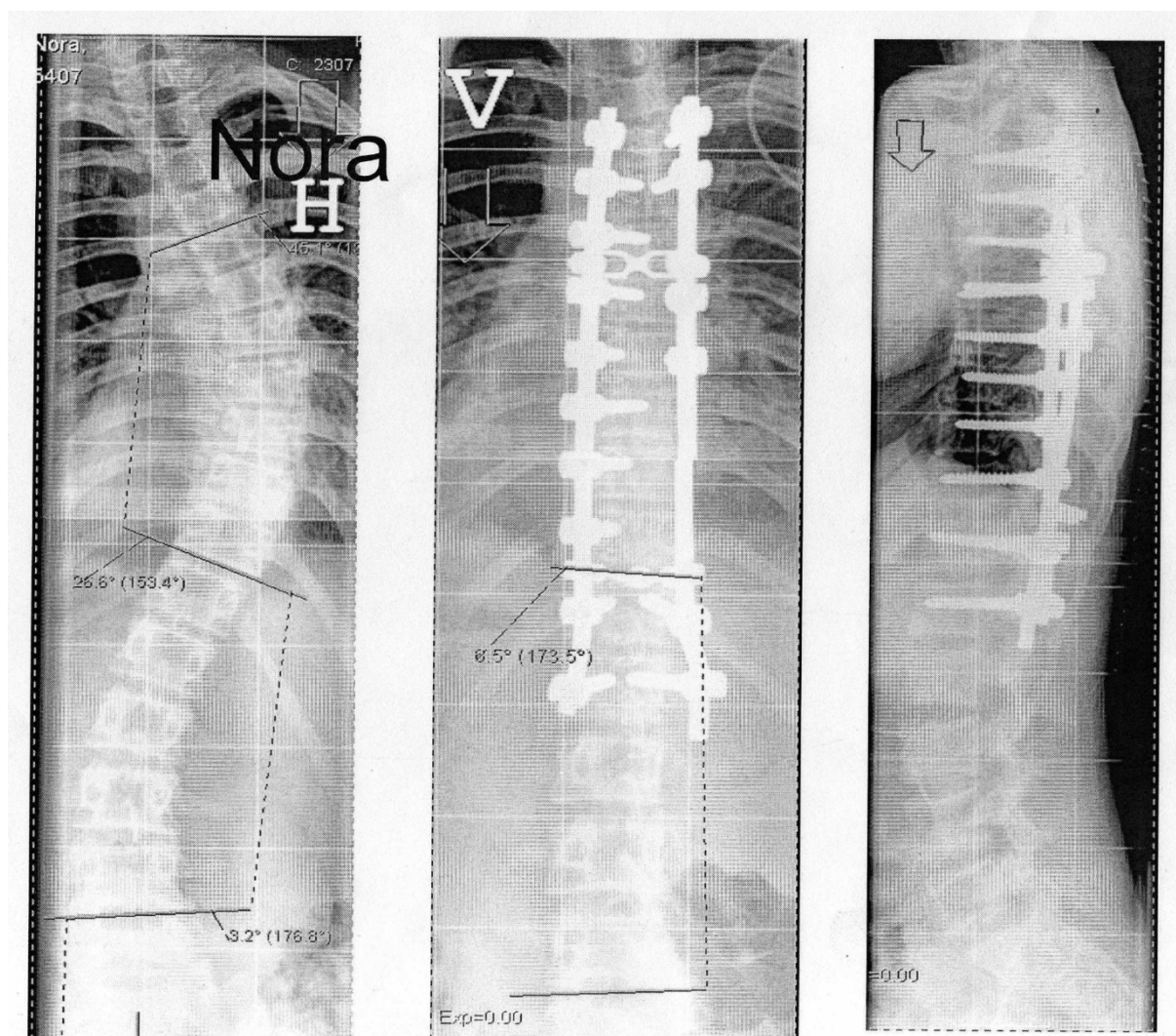
På Strykejernet blir det påpekt at arbeidene mine gir kroppslige assosiasjoner. Jeg ser også denne koplingen uten å enda være den bevisst. Som tenåring måtte jeg gjennom to operasjoner for å rette ut en alvorlig ryggskjevhet. I dag er det klart at erfaringen har gitt meg en spesiell forståelse av forholdet mellom form og funksjon, noe som både preger det jeg gjør og hvordan jeg gjør det.

Bearbeidet

Et pre- og postoperativt bilde av en ryggrad med mitt navn på, avtegnet på en plate ved hjelp av røntgenstråler, har blitt en mal for noe estetisk. Først ser vi en ryggrad kurvet i en vinkel over 45 grader, så en rett og avstivet søyle ved hjelp av lange stenger og skruer i titan. Jeg har ikke sett hva jeg omskriver med egne øyne, men et bilde av en form som er utilgjengelig men likevel helt nær. Min væren i verden er preget av dette, både gjennom min hukommelse og mitt bevegelsesreportoir. At ryggraden er kroppens reisverk er for meg noe helt konkret.

Helhet

Med leire, gips, hønsenetting og teip har jeg formet løsrevne kroppsdelar som på et senere tidspunkt har potensialet til å danne en ny kropp – et stilleben. Å bryte ned kroppen, og den kunstneriske prosessen i mindre bestanddeler gir meg rom til å være mindre analytisk og mer fri. Jeg har et ikke-hierarkisk forhold til materialene, slik som jeg har et ikke-hierarkisk forhold til inspirasjonskilder og referanser. Valgene av materialer i mine arbeider er dels basert på funksjon, dels intuisjon og dels assosiasjon. Jeg interesserer meg for iscenesettelse og visningsrommet, rytmeaspekter og skala, like mye som jeg er opptatt av verkene i seg selv. Hver del er like mye, eller like lite, verdt. Jeg er ute etter helhet.

Bilde 1 - Pre operasjon: skoliose 46 grader skjevhet, Bilde 2 & 3 – Post operasjon: Avstivet fra T4 til L1

De håndmanipulerte objektene jeg former har et slags elementpreg; de er mitt alfabet når jeg lager stilleben. I stillebenet inkluderer jeg leire i alle stadier – klumpen rett ut av posen, formet og lavbrent, glasert og høytbrent. De skulpturelle formene i hønsenetting, teip og gips presenteres også i ulike stadier av en prosess, der jeg noen ganger stopper arbeidet etter hønsenetting, andre ganger etter hønsenetting og teip, og sist etter de to første bandasjert med gips.

Alfabet

Første del av prosessen har vært å modellere former med hendene. Jeg har en bevissthet om at alt jeg former kan bli en del av en større komposisjon, samtidig som jeg tenker at ikke alle objektene kommer til å kvalifisere. Jeg har hovedsakelig tre oppgaver uten fasit som jeg prøver å løse eller omskrive.

Føtter = fundament

Rygg = reisverk og bindeledd

Hode = beholder

En klump med leire har i likhet med meg en kropp – en vekt, en masse, en størrelse. Måten leiren blir behandlet og bearbeidet påvirker dens egenskaper og holdbarhet. Den er både myk og formbar, men også fast og bestandig. Materialet rommer muligheten for en transformasjon jeg selv har gjennomgått. Typen jeg foretrekker har en høy prosent tilsatt chamotte; brent og knus leire. Det gjør den mer samarbeidsvillig for utålmodig hender. Når leiren brennes transformeres den fra grålig til ulike nyanser av hvit, avhengig av hvilken temperatur den blir utsatt for. Av en 10 kg tung leireklump, som kommer direkte ut av en industriell pose, skaver jeg av mindre leiver. Uten mål griper jeg den mindre klumpen med to hender, snur klumpen, slipper den i bordet, griper den på nytt, roterer og gjentar. Jeg står alltid når jeg jobber med leire. Jeg former en ball, og presser ut en slags skål helt til formen svarer til noen forventninger om hva som er nok bearbeiding. Andre dager ruller jeg pølser, bygger krukker uten bunn og klemmer leire rundt skaftet på en lang kost for å lage hule stilker.

Jeg glemmer å drikke, glemmer å gå på do, mister meg selv i arbeidet. Det er ikke en meditativ tilstand eller endret virkelighetsoppfattelse, men en fysisk og umiddelbar tilstedeværelse. Som i en dans eller treningsøkt er hele kroppen er med, ikke bare hender og hode.

Prosessbilder ifm. produksjon og komposisjon av moduler til avgangsutstillingen.

Sittende på gulvet har jeg kuttet lange rektangler i hønsenetting med avbitertang. Ved å rulle nettingen rundt seg selv har jeg formet reisverk og beholdere. Hønsenetting minner meg på viktigheten av barnlig lek og skaperglede, og som materiale har den egenskapene til å ta plass og bygge stort - raskere enn luften ekspanderer lungene. Rundt hønsenettingen har jeg surret maskeringsteip. Teipen beskytter reisverket som et lag med hud, og kan heine om seg selv uten hjelp av andre. Avslutningsvis bandasjerer jeg objektene med gips. Gips har både en indre og ytre logikk. I kunsten har den lenge blitt brukt i studier av menneskekroppen og i medisinen for å beskytte armer og ben utsatt for traume. På et vis minner også gipsen og overflaten til vårt eget indre reisverk, skjelettet. I likhet med klumpen med leire og egen kropp kan gipsen bearbeides og transformeres.

Ordløse kombinasjoner

Neste ledd i prosessen er å sette kombinasjoner av ulike materialer mot hverandre for å danne et stilleben. Stilker av hønsenetting og teip er sidestilt høytbrent og glasert steingods. Når jeg setter sammen stillebenet søker jeg både det organiske og sårbare, parallelt med noe industrielt og bestandig; en sammenstilling et sted mellom fantasi og virkelighet. En våken drøm. Installasjonen problematiserer grensen mellom det vi kan se, og det vi ikke kan se - og dermed også spenningen mellom overflate og det tildekkede. Den nye kroppenes komposisjon vurderes, demonteres, monteres, dokumenteres. Funker det? Mangler det noe? Hva trenger det? Elementene må harmonere i sin ulikhet, som om det skulle vært et bilde. For når jeg former, komponerer og iscenesetter tenker jeg på utfallet som at det skulle vært et maleri. Rommet er mitt lerret, materialene mine farger og objektene mine penselstrøk.

Å skille når det er funksjon, assosiasjon eller intuisjon som styrer mine valg er umulig. Det jeg vet er at jeg jobber med kunst for å nærme meg noe, uten at jeg trenger å komme i mål. Det finnes likevel en utfordring i å alltid legge til rette for neste steg. For hvor i løypen er det ferdige verket? Er det leireskålene, gipsstilkene, sammenstillingen av arbeider eller dokumentasjonsfotografiene? Og hvordan viser man fotografi hvis bildene er verk i seg selv? Dette er spørsmål som alltid følger meg, og som skaper drivkraft. For når jeg løser noen av disse flokene i kunsten er jeg virkelig inne på noe! Når jeg endelig finner verdien av x i en likning med flere ukjente svinger det, rett før man oppdager at verdien av y nå har endret seg. Og hva skjer når man adderer to individuelle arbeid og viser som et par? Hvilken duo skaper nye forbindelser og er det noen arbeid som bør få stå på scenen alene?

Prosessbilder og fotografier fra shoot i studio med leire og analogt kamera.

En disig morgen utenfor Maxbo Vækerø, en kjølig vinterdag nedenfor Jonsknuten, en klam ettermiddag gatelangs i Zanzibar, en vanlig dag i verkstedet på Kunsthøgskolen. Tiden stopper opp i noen millisekunder. Jeg har sett noe jeg må ha med meg videre. Jeg finner frem kamera, holder pusten og titter gjennom kikkhullet. Klikk. Et utsnitt av et inntrykk er forevigeet.

Oversettelse

Lengre enn jeg har studert kunst, har jeg hatt en interesse for bilder og fotografi. Ute i naturen, på reiser og i studio har jeg fotografert overflater, objekter og strukturer. Jeg prøver å fange noe vakkert og tvetydig, i det som andre overser. Fotografiene fungerer både som katalysator og inspirasjon til videre utforskning av form, og som verk i seg selv. Motsatt har jeg også jobbet med komposisjon og form for avbildning. Interessen for transformasjon, men også illusjon, er gjennomgående.

I fotostudio tar jeg med fuktig leire, som jeg lager skulpturelle komposisjoner av for å fotografere analogt. Det ene fotografiet i avgangsutstillingen er et av utfallene. Inspirert av tidligere professor Stein Rønnings kunstneriske prosess har jeg brukt noen hans fotografier og dets konstallasjoner for å komme i gang. En ny parafrase. Gjennom linsen velger jeg ett utsnitt av en komposisjon med leireposer. Etter at fotografiet er fremkalt på film, og denne er digitalisert og lagt på datamaskinen er man et helt annet sted enn der jeg stod med leiren i hendene. Det man ser festet til filmen er bare noen av mange muligheter da man fotograferte, men fordi man tok et valg og fikk dette fremkalt, printet og scannet føles det verdifullt. Med analogt fotografi er man nødt til å tenke seg om to ganger før man trykker på knappen. Det er knyttet en reel kostnad til hvert bilde. Man må være skarp i blikket og fysisk tilstede. Jeg elsker hvordan fargefilm gjengir det du avbilder, og samtidig sier noe om farger med sin finkornete kvalitet. Film avslører at grå er ikke bare grå men en farge, eller mange farger – rødt, blått og gult i forskjellige mengder.

Iscenesettelse

På et fotobokkurs med professor Victoria Browne fikk jeg for første gang hjelp med sortering og sammenstilling av fotografier. Basert på instinkt ble fotografiet av leireposene sidestilt fotografiet av stillaset omgitt av revnet oransje presenning. Noe foreløpig uforklarlig skjedde. En ny tolkning, en ny lesing – en ordløs historie tok form. Fotografiet fra Zanzibar og fotografiet fra fotostudio på KHiO slekter på et vis. Som to fjerne familiemedlemmer deler de noe felles, uten at det er lett å sette ord på. Det er noe med den hudliknende presenningen,

posene rundt leiren, fargene, stillaset og hvordan leiren er lagt oppå hverandre. Det har noe å gjøre med kroppen, om kombinasjonen av materialer og utvalg.

Avgangsutstillingen i mai oppleves i seg selv som et slags bilde av min egen reise. Jeg ser tydelig for meg rommet jeg har fått tildelt, med mine arbeider på gulvet og veggene. Hvordan arbeidene skal settes sammen vet jeg ikke før jeg er i rommet og skal installere utstillingen. Men følelsen jeg søker, kjenner jeg allerede. Avgangsutstillingen er en installasjon der alle deler, og forlengelser av meg, kan få plass. Det er et stilleben som presenterer meg og mine slektninger – et selvportrett og utvidet familiealbum.

Langsomt og rolig våkner jeg om morgenen. Det er ikke lenger mattestykker jeg prøver å løse i løpet av natten. Jeg drømmer om elleville installasjoner, usannsynlige komposisjoner og magiske materialer. Jeg er en kunstner.

Fotografiene som skal presenteres som et par i avgangsutstillingen. 1: Fra Zanzibar. 2: Utprøvninger i studio.